

॥ ઓં શ્રીપરમાત્મને નમઃ ॥
 ॥ અથ એકાદશોઽધ્યાયઃ ॥
 ॥ વિશ્વરૂપદર્શન યોગઃ ॥

અર્જુન ઉવાચ

મદ્બુગ્ધાય પરમં ગુહ્યમધ્યાત્મસન્જ્ઞિતમ્ ।
 ચત્ત્વયોક્તં વચસ્તેન મોહોઽયં વિગતો મમ ॥ ૧૧-૧॥

ભવાખ્યયૌ હિ ભૂતાનાં શ્રુતૌ વિસ્તરશો મયા ।
 ત્વત્તઃ કમલપત્રાક્ષ માહાત્મ્યમપિ ચાવ્યયમ્ ॥ ૧૧-૨॥

એવમેતદથાઽઽત્ય ત્વમ્ આત્માનં પરમેશ્વર ।
 દ્રષ્ટુમિચ્છામિ તે રૂપમ્ ઐશ્વરં પુરુષોત્તમ ॥ ૧૧-૩॥

મન્યસે યદિ તચ્છક્યં મયા દ્રષ્ટુમિતિ પ્રભો ।
 યોગેશ્વર તતો મે ત્વં દર્શયાઽત્માનમવ્યયમ્ ॥ ૧૧-૪॥

શ્રીભગવાનુવાચ

પશ્ય મે પાર્થ રૂપાણિ શતશોઽથ સહસ્રશઃ ।
 નાનાવિધાનિ દિવ્યાનિ નાનાવર્ણકૃતીનિ ચ ॥ ૧૧-૫॥

પશ્યાદિત્યાન્વસૂન્ રુદ્રાન્ અશ્વિનૌ મરુતસ્તથા ।
 બહૂન્યદૃષ્ટપૂર્વાણિ પશ્યાઽશ્ચર્યાણિ ભારત ॥ ૧૧-૬॥

ઈદૈકસ્થં જગત્કૃત્સ્નં પશ્યાધ સચરાચરમ્ ।
મમ દેહે ગુડાકેશ ચચ્યાન્યદ્ દ્રષ્ટુમિચ્છસિ ॥ ૧૧-૭॥

ન તુ માં શક્યસે દ્રષ્ટુમ્ અનેનૈવ સ્વચક્ષુષા ।
દિવ્યં દદામિ તે ચક્ષુઃ પશ્ય મે યોગમૈશ્વરમ્ ॥ ૧૧-૮॥

સઞ્જય ઉવાચ
એવમુક્ત્વા તતો રાજન્ મહાયોગેશ્વરો હરિઃ ।
દર્શયામાસ પાર્થાય પરમં રૂપમૈશ્વરમ્ ॥ ૧૧-૯॥

અનેકવક્ત્રનયનમ્ અનેકાલ્લુપદર્શનમ્ ।
અનેકદિવ્યાભરણં દિવ્યાનેકોદતાયુધમ્ ॥ ૧૧-૧૦॥

દિવ્યમાલ્યામ્બરધરં દિવ્યગન્ધાનુલેપનમ્ ।
સર્વાશ્ચર્યમયં દેવમ્ અનન્તં વિશ્વતોમુખમ્ ॥ ૧૧-૧૧॥

દિવિ સૂર્યસહસ્રસ્ય ભવેદ્યુગપદ્મત્થિતા ।
યદિ ભાઃ સદૃશી સા સ્યાત્ ભાસસ્તસ્ય મહાત્મનઃ ॥ ૧૧-૧૨॥

તત્રૈકસ્થં જગત્કૃત્સ્નં પ્રવિભક્તમનેકધા ।
અપશ્યદ્દેવદેવસ્ય શરીરે પાણ્ડવસ્તદા ॥ ૧૧-૧૩॥

તતઃ સ વિસ્મયાવિષ્ટઃ હૃષ્ટરોમા ધનઞ્જયઃ ।
પ્રણમ્ય શિરસા દેવં કૃતાઞ્જલિરભાષત ॥ ૧૧-૧૪॥

અર્જુન ઉવાચ
 પશ્યામિ દેવાંસ્તવ દેવ દેહે
 સર્વાસ્તથા ભૂતવિશેષસજ્ઞાન્ ।
 બ્રહ્માણમીશં કમલાસનસ્થમ્
 ઋષીંશ્ચ સર્વાનુરગાંશ્ચ દિવ્યાન્ ॥ ૧૧-૧૫॥

અનેકબાહૂદરવક્રત્રેત્રં
 પશ્યામિ ત્વાં સર્વતોઽનન્તરૂપમ્ ।
 નાન્તં ન મધ્યં ન પુનસ્તવાઽદિં
 પશ્યામિ વિશ્વેશ્વર વિશ્વરૂપ ॥ ૧૧-૧૬॥

કિરીટિનં ગદ્દિનં ચક્રિણં ચ
 તેજોરાશિં સર્વતો દીપ્તિમન્તમ્ ।
 પશ્યામિ ત્વાં દુર્નિરીક્ષ્યં સમન્તાત્
 દીપ્તાનલાર્કદ્યુતિમપ્રમેયમ્ ॥ ૧૧-૧૭॥

ત્વમક્ષરં પરમં વેદિતવ્યં
 ત્વમસ્ય વિશ્વસ્ય પરં નિધાનમ્ ।
 ત્વમવ્યયઃ શાશ્વતધર્મગોપ્તા
 સનાતનસ્ત્વં પુરુષો મતો મે ॥ ૧૧-૧૮॥

અનાદિમધ્યાન્તમનન્તવીર્યમ્
 અનન્તબાહું શશિસૂર્યનેત્રમ્ ।
 પશ્યામિ ત્વાં દીપ્તહૃતાશવક્રત્રં
 સ્વતેજસા વિશ્વમિદં તપન્તમ્ ॥ ૧૧-૧૯॥

ધાવાપૃથિવ્યોરિદમન્તરં હિ
 વ્યાપ્તં ત્વયૈકેન દિશશ્ચ સર્વાઃ ।
 દૃષ્ટ્વાઽદ્ભુતં રૂપમુગ્રં તવેદં
 લોકત્રયં પ્રવ્યથિતં મહાત્મન્ ॥ ૧૧-૨૦॥

અમી હિ ત્વા સુરસઙ્ગા વિશન્તિ
 કેચિદ્દ્વીતાઃ પ્રાઞ્જલયો ગૃણન્તિ ।
 સ્વસ્તીત્યુકત્વા મહર્ષિસિદ્ધસઙ્ગાઃ
 સ્તુવન્તિ ત્વાં સ્તુતિભિઃ પુષ્કલાભિઃ ॥ ૧૧-૨૧॥

રુદ્રાદિત્યા વસવો યે ચ સાધ્યાઃ
 વિશ્વેઽશ્વિનૌ મરુતશ્ચોષ્મપાશ્ચ ।
 ગન્ધર્વયક્ષાસુરસિદ્ધસઙ્ગાઃ
 વીક્ષન્તે ત્વાં વિસ્મિતાશ્ચૈવ સર્વે ॥ ૧૧-૨૨॥

રૂપં મહત્તે બહુવક્રનેત્રં
 મહાબાહો બહુબાહૂરુપાદમ્ ।
 બહૂદરં બહુદંષ્ટ્રાકરાલં
 દૃષ્ટ્વા લોકાઃ પ્રવ્યથિતાસ્તથાઽહમ્ ॥ ૧૧-૨૩॥

નભઃસ્પૃશં દીપ્તમનેકવર્ણં
 વ્યાતાનનં દીપ્તવિશાલનેત્રમ્ ।
 દૃષ્ટ્વા હિ ત્વામ્ પ્રવ્યથિતાન્તરાત્મા
 ધૃતિં ન વિન્દામિ શમં ચ વિષ્ણો ॥ ૧૧-૨૪॥

દંષ્ટ્રાકરાલાનિ ચ તે મુખાનિ
 દૃષ્ટ્વૈવ કાલાનલસન્નિભાનિ ।
 દિશો ન જાને ન લભે ચ શર્મ
 પ્રસીદ દેવેશ જગન્નિવાસ ॥ ૧૧-૨૫॥

અમી ચ ત્વામ્ ધૃતરાષ્ટ્રસ્ય પુત્રાઃ
 સર્વે સહૈવાવનિપાલસન્નૈઃ ।
 ભીષ્મો દ્રોણઃ સૂતપુત્રસ્તથાઽસૌ
 સહાસ્મદીયૈરપિ યોધમુખ્યૈઃ ॥ ૧૧-૨૬॥

વકત્રાણિ તે ત્વરમાણા વિશન્તિ
 દંષ્ટ્રાકરાલાનિ ભયાનકાનિ ।
 કેચિદ્વિલગ્ના દશનાન્તરેષુ
 સન્દૃશ્યન્તે ચૂર્ણિતૈરુત્તમાઙ્ગૈઃ ॥ ૧૧-૨૭॥

યથા નદીનાં બહવોઽમ્બુવેગાઃ
 સમુદ્રમેવાભિમુખા દ્રવન્તિ ।
 તથા તવામી નરલોકવીરાઃ
 વિશન્તિ વકત્રાણ્યભિવિશ્વલન્તિ ॥ ૧૧-૨૮॥

યથા પ્રદીપ્તં જ્વલનં પતઙ્ગાઃ
 વિશન્તિ નાશાય સમૃદ્ધવેગાઃ ।
 તથૈવ નાશાય વિશન્તિ લોકાઃ
 તવાપિ વકત્રાણિ સમૃદ્ધવેગાઃ ॥ ૧૧-૨૯॥

લેલિહસે ગ્રસમાનઃ સમન્તાત્
 લોકાન્સમગ્રાન્વદનૈર્જ્વલદ્ધિઃ ।
 તેજોભિરાપૂર્ય જગત્સમગ્રં
 ભાસસ્તવોગ્રાઃ પ્રતપન્તિ વિષ્ણો ॥ ૧૧-૩૦॥

આખ્યાહિ મે કો ભવાનુગ્રરૂપઃ
 નમોઽસ્તુ તે દેવવર પ્રસીદ ।
 વિજ્ઞાતુમિચ્છામિ ભવન્તમાદ્યં
 ન હિ પ્રજનામિ તવ પ્રવૃત્તિમ્ ॥ ૧૧-૩૧॥

શ્રીભગવાનુવાચ
 કાલોઽસ્મિ લોકક્ષયકૃત્પ્રવૃદ્ધઃ
 લોકાન્સમાહર્તુમિહ પ્રવૃત્તઃ ।
 ઋતેઽપિ ત્વા ન ભવિષ્યન્તિ સર્વે
 યેઽવસ્થિતાઃ પ્રત્યનીકેષુ યોધાઃ ॥ ૧૧-૩૨॥

તસ્માત્ત્વમુત્તિષ્ઠ યશો લભસ્વ
 જિત્વા શત્રૂન્ ભુક્ષ્વ રાજ્યં સમૃદ્ધમ્ ।
 મયૈવૈતે નિહતાઃ પૂર્વમેવ
 નિમિત્તમાત્રં ભવ સવ્યસાચિન્ ॥ ૧૧-૩૩॥

દ્રોણં ચ ભીષ્મં ચ જયદ્રથં ચ
 કર્ણં તથાઽન્યાનપિ યોધવીરાન્ ।
 મયા હતાંસ્ત્વં જહિ મા વ્યથિષ્ઠાઃ
 યુધ્યસ્વ જેતાસિ રણે સપત્નાન્ ॥ ૧૧-૩૪॥

સઞ્જ ઊવાચ
 એતચ્છ્રુત્વા વચનં કેશવસ્ય
 કૃતાઞ્જલિર્વેપમાનઃ કિરીટી ।
 નમસ્કૃત્વા ભૂય એવાઽહ કૃષ્ણં
 સગદ્ગદં ભીતભીતઃ પ્રણમ્ય ॥ ૧૧-૩૫॥

અર્જુન ઊવાચ
 સ્થાને હૃષીકેશ તવ પ્રકીર્ત્યા
 જગત્પ્રહૃષ્યત્યનુરજ્યતે ચ ।
 રક્ષાંસિ ભીતાનિ દિશો દ્રવન્તિ
 સર્વે નમસ્યન્તિ ચ સિદ્ધસઙ્ગાઃ ॥ ૧૧-૩૬॥

કસ્માચ્ય તે ન નમેરન્મહાત્મન્
 ગરીયસે બ્રહ્મણોઽધ્યાદિકર્ત્રે ।
 અનન્ત દેવેશ જગન્નિવાસ
 ત્વમક્ષરં સદસત્તત્પરં ચત્ ॥ ૧૧-૩૭॥

ત્વમાદિદેવઃ પુરુષઃ પુરાણઃ
 ત્વમસ્ય વિશ્વસ્ય પરં નિધાનમ્ ।
 વેતાસિ વેદં ચ પરં ચ ધામ
 ત્વયા તતં વિશ્વમનન્તરૂપ ॥ ૧૧-૩૮॥

વાયુર્યમોઽગ્નિર્વરુણઃ શશાઙ્કઃ
 પ્રજાપતિસ્ત્વં પ્રપિતામહશ્ચ ।
 નમો નમસ્તેઽસ્તુ સહસ્રકૃત્વઃ
 પુનશ્ચ ભૂયોઽપિ નમો નમસ્તે ॥ ૧૧-૩૯॥

નમઃ પુરસ્તાદથ પૃષ્ઠતસ્તે
 નમોઽસ્તુ તે સર્વત એવ સર્વ ।
 અનન્તવીર્યામિતવિક્રમસ્ત્વં
 સર્વ સમાખ્નોષિ તતોઽસિ સર્વઃ ॥ ૧૧-૪૦॥

સખેતિ મત્વા પ્રસભં ચદ્વકતં
 હે કૃષ્ણ હે ચાદવ હે સખેતિ ।
 અજાનતા મહિમાનં તવેદં
 મયા પ્રમાદાત્પ્રણયેન વાઽપિ ॥ ૧૧-૪૧॥

ચચ્ચાપહાસાર્થમસત્કૃતોઽસિ
 વિહારશચ્ચાસનભોજનેષુ ।
 એકોઽથવાપ્યચ્યુત તત્સમક્ષં
 તત્ક્ષામયે ત્વામહમપ્રમેયમ્ ॥ ૧૧-૪૨॥

પિતાઽસિ લોકસ્ય ચરાચરસ્ય
 ત્વમસ્ય પૂજ્યશ્ચ ગુરુર્ગરીયાન્ ।
 ન ત્વત્સમોઽસ્ત્યભ્યધિકઃ કુતોઽન્યઃ
 લોકત્રયેઽપ્યપ્રતિમપ્રભાવ ॥ ૧૧-૪૩॥

તસ્માત્પ્રણમ્ય પ્રણિધાય કાયં
 પ્રસાદયે ત્વામહમીશમીઽયમ્ ।
 પિતેવ પુત્રસ્ય સખેવ સખ્યુઃ
 પ્રિયઃ પ્રિયાચાર્હસિ દેવ સોદ્ભુમ્ ॥ ૧૧-૪૪॥

અદૃષ્ટપૂર્વં હૃષિતોઽસ્મિ દૃષ્ટ્વા
ભયેન ચ પ્રવ્યથિતં મનો મે ।
તદેવ મે દર્શય દેવ રૂપં
પ્રસીદ દેવેશ જગન્નિવાસ ॥ ૧૧-૪૫॥

કિરીટિનં ગદ્દિનં ચક્રહસ્તમ્
ઈચ્છામિ ત્વાં દ્રષ્ટુમહં તથૈવ ।
તેનૈવ રૂપેણ ચતુર્ભુજેન
સહસ્રબાહો ભવ વિશ્વમૂર્તે ॥ ૧૧-૪૬॥

શ્રીભગવાનુવાચ
મયા પ્રસન્નેન તવાર્જુનેદં
રૂપં પરં દર્શિતમાત્મયોગાત્ ।
તેજોમયં વિશ્વમનન્તમાદં
ચન્મે ત્વદન્યેન ન દૃષ્ટપૂર્વમ્ ॥ ૧૧-૪૭॥

ન વેદ યજ્ઞાધ્યયનૈર્ન દાનૈઃ
ન ચ ક્રિયાભિર્ન તપોભિરુગ્રૈઃ ।
એવંરૂપઃ શક્ય અહં નૃલોકે
દ્રષ્ટું ત્વદન્યેન કુરુપ્રવીર ॥ ૧૧-૪૮॥

મા તે વ્યથા મા ચ વિમૂઢભાવઃ
દૃષ્ટ્વા રૂપં ઘોરમીદૃઙ્ગમેદમ્ ।
વ્યપેતભીઃ પ્રીતમનાઃ પુનસ્ત્વં
તદેવ મે રૂપમિદં પ્રપશ્ય ॥ ૧૧-૪૯॥

સઞ્જય ઉવાચ

ઈત્યર્જુનં વાસુદેવસ્તથોકત્વા

સ્વકં રૂપં દર્શયામાસ ભૂયઃ ।

આશ્વાસયામાસ ચ ભીતમેનં

ભૂત્વા પુનઃ સૌમ્યવપુર્મહાત્મા ॥ ૧૧-૫૦॥

અર્જુન ઉવાચ

દૃષ્ટ્વેદં માનુષં રૂપં તવ સૌમ્યં જનાર્દન ।

ઈદાનીમસ્મિ સંવૃત્તઃ સચેતાઃ પ્રકૃતિં ગતઃ ॥ ૧૧-૫૧॥

શ્રીભગવાનુવાચ

સુદુર્દર્શમિદં રૂપં દૃષ્ટવાનસિ ચન્મમ ।

દેવા અપ્યસ્ય રૂપસ્ય નિત્યં દર્શનકાક્ષિણઃ ॥ ૧૧-૫૨॥

નાહં વેદૈર્ન તપસા ન દાનેન ન ચેજ્યયા ।

શક્ય એવંવિધો દ્રષ્ટું દૃષ્ટવાનસિ માં યથા ॥ ૧૧-૫૩॥

ભક્ત્યા ત્વનન્યયા શક્યઃ અહમેવંવિધોઽર્જુન ।

જ્ઞાતું દ્રષ્ટું ચ તત્ત્વેન પ્રવેષ્ટું ચ પરન્તપ ॥ ૧૧-૫૪॥

મત્કર્મકૃત્મત્પરમઃ મહત્કતઃ સજ્જવર્જિતઃ ।
નિર્વૈરઃ સર્વભૂતેષુ યઃ સ મામેતિ પાણ્ડવ ॥ ૧૧-૫૫॥

ૐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાસુ ઉપનિષત્સુ બ્રહ્મવિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે
શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે વિશ્વરૂપદર્શન યોગોનામ એકાદશોઽધ્યાયઃ ॥ ૧૧॥

With Blessings from:

Sri. Sri. Sugunendra Theertha Swamiji, Puthige Mutt, Udupi, India

Sri Krishna Vrundavana, NJ, USA

<http://krishnavrunda.org/>